

КОМПЛЕКТ НА СТУДЕНТА
ФХН
СПЕЦИАЛНОСТ “ТЕОЛОГИЯ”

ДИСЦИПЛИНА “ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКО ПЕЕНЕ И ЧЕТЕНЕ”

І. К О Н С П Е К Т

1. ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКО ПЕЕНЕ

1.1. Църковното пеене в контекста на богослужението и като част от Преданието на Църквата. Канонически постановления, имащи отношение към църковното пеене и статута на църковните певци.

1.2. Исторически сведения за църковното пеене през вековете.

1.2.1. Църковното пеене през апостолския век.

1.2.2. Църковното пеене след IV век. Византийски период. Осмогласието на преп. Йоан Дамаскин.

1.2.3. Църковното пеене в Българската православна църква. Болгарский распев. Възрожденски музикоучители. Съвременно състояние.

1.3. Характерни особености и елементарни понятия в теорията на източно църковното пеене.

1.3.1. Понятието “гласове” в източно църковното пеене.

1.3.2. Запеви, запяване, встъпване в съответния глас.

1.3.3. Исон (пригласяне).

1.3.4. Музикални строя: диатонически строй (първи, четвърти, пети и осми глас); хроматически строй (втори и шести глас); енхармонически строй (трети и седми глас).

1.3.5. Видове пеене в рамките на отделните гласове: пападическо пеене, стихирарическо, ирмологическо, тропарическо, подобно и припевно.

1.3.6. Наименования на църковните песнопения: тропар, кондак, седален, стихира, ирмос, катавасия.

1.4. Усвояване на църковни песнопения:

- “Господи воззвах” ... на осемте гласа от *Краткия възкресник*;

- Възкресните тропари на осемте гласа от *Обширни възкресник*;

- Догматиците на осемте гласа от *Обширни възкресник*;

- Тропари на Господски, Богородични и светийски празници;

- Подобни от *Обширни възкресник*;

- Великопостни песнопения;

- Пасхални песнопения;

- Избрани непроменящи се (постоянни) песнопения от Вечернята, Утренята и Светата Божествена Литургия.

2. ЦЪРКОВНОСЛАВЯНСКО ЧЕТЕНЕ

Усвояване на правилното четене на църковнославянски текстове от :

- 2.1. Вечернята: *Псалом 103, Свете Тихий ..., Сподоби Господи ..., Ныне отпущаеши ...*,
- 2.2. Утренията: *Шестопсалмие, Воскресение Христово видевшие ..., Псалом 50, Велико славословие*;
- 2.3. Светата Божествена Литургия - непроменящите се (постоянни) песнопения.
- 2.4. Новия Завет на църковнославянски език.
- 2.5. Псалтира на църковнославянски език.

II. Литература

1. **Часослов.** София, 2006.
2. Кратък осмогласник и Божествена литургия. София, 2005.
3. Обширен възкресник с полиелеи, величания и подобни. София, 2000.
4. Триод и Пентикостар. Песнопения от Великопостното и Пасхалното богослужение. София, 2000.
5. **Богоев, М.** Учебник по източно-църковно пеене за духовните семинарии. София, 1940 (фототипно изд. - София, 1992).
6. Нашата вяра. София, 1967.
7. **Коев, Т., Киров, Д.** Кратка богословска енциклопедия. София, 1993.
8. **Чифлянов, Бл.** Литургика. София, 1995.
9. **Авксентий, архимандрит.** Литургика, Пловдив, 2005.
10. Типик или църковен устав. Синодално издателство. София, 1980.
11. **Димитров, Д.** Бележки върху месецословната част на Типика на Константин Протопсалт (по църковнославянския му превод). - В сборник-материали от Международната научна конференция "Развитие на икономиката и обществото на основата на знанието", проведена в Стара Загора на 4-5 юни 2009 г. Стара Загора, 2010.
12. **Димитров, Д.** Богослужебният език и неговата разбираемост. История и съвременни проблеми. – Християнство и култура, № 4 (16), 2005.
13. **Димитров, Д.** Мястото на типика на свещ. Иван Нейчев в литургичната традиция в България през XX век. – В: Наука и общество. Научни трудове. Т. IV, Ч. I. Кърджали, 2010.
14. **Димитров, Д.** Типикът на Константин Протопсалт и неговият църковнославянски превод. – В: Българската наука и Европейското изследователско пространство (Сборник научни трудове, представени на Международната научна конференция, проведена в Стара Загора на 5-6 юни 2008 г.). - http://www.sustz.com/Proceeding08/Papers/THEOLOGICAL%20STUDIES/Dimitrov_Dimitar.pdf
15. Псалтикийна Литургия. Респринтно издание на Зографския манастир с допълнения. 2011.

III. Форми на самостоятелна работа

1. Разработване на реферати по предварително зададена тема от теоретичната част на учебната програма.
2. Участие в църковни служби в реално богослужебно време.
3. Индивидуални консултации.
4. Сърфиране в православни сайтове, съдържащи материали по дисциплината.

Критерии за оценяване на самостоятелна работа

Първо равнище – изготвяне по "готова схема" – **Среден /3/;**

Второ равнище – изготвяне по аналогия на даваните образци или ситуации – **Добър /4/;**

Трето равнище – изготвяне чрез преобразуване на овладяните способности и извеждане на свой извод – **Мн. добър /5/;**

Четвърто равнище – предлагане на оригинална теза и извод – **Отличен /6/.**

IV. Семестриален контрол

V. Условия за допускане до изпитна процедура (вид, присъствие, форми на контрол в процеса на изучаване на учебната дисциплина)

1. Посещаемост на семинарните упражнения (минимум 40% от часовете).
2. Изпълнение на формите на самостоятелна работа.

VI. Изпитна процедура /схема/компоненти, процедура на изпита/

1. Писмена разработка на три въпроса от изпитната програма, определени чрез теглене на изпитен билет. Устно събеседване за дооформяне на оценката.
2. Прослушване от преподавателя на определените за заучаване от конспекта църковни песнопения.
3. Прослушване от преподавателя на определените за правилно четене в конспекта текстове на църковнославянски език.

VII. Критерии за оценяване знанията, уменията и компетентностите на студентите, на оформяне на изпитната оценка, на присъждане на кредити.

Главен критерий при оценяването на студентите е нивото на познаване на теоретичния материал, зададен от изпитната програма, неговото осмисляне и прилагане в богослужебно-практически аспект, както и нивото на усвояване на църковните песнопения и църковнославянските текстове за четене, включени в изпитната програма. При колебание между две степени от шестобалната система се взема предвид представянето на студента при устното събеседване, както и двата задължителни за допускане до изпит елемента.

Въз основа на успешно положен изпит и текущ контрол на студента се присъжда 13 кредита.